

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

Číslo: MK - 3010/2008-10/11546

**Metodický pokyn
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky
na ochranu národných kultúrnych pamiatok
v krízových situáciách**

Bratislava august 2008

Metodický pokyn
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky
na ochranu národných kultúrnych pamiatok
v krízových situáciách
číslo: MK -3010/2008-10/11546
z 21. augusta 2008

Minister kultúry Slovenskej republiky podľa čl. IV ods. 2 písm. b) bod 13. Organizačného poriadku Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. MK-5778/2006-110/22349 vydáva tento metodický pokyn:

Čl. 1

Úvodné ustanovenia

- 1) Tento metodický pokyn upravuje postup právnických osôb a fyzických osôb zodpovedných za osobitnú ochranu huteľných národných kultúrnych pamiatok (ďalej len „osobitná ochrana kultúrnych pamiatok“) v súvislosti s prípravou na krízové situácie a počas krízových situácií. Krízovou situáciou sa pre potreby tohto metodického pokynu rozumie vznik mimoriadnej udalosti a následné vyhlásenie mimoriadnej situácie¹, vyhlásenie núdzového stavu², vyhlásenie výnimočného stavu³, vyhlásenie vojnového stavu⁴ a vypovedanie vojny.⁵
- 2) Spôsob osobitnej ochrany kultúrnych pamiatok v krízovej situácii, ktorou je vojna alebo vojnový stav by mal spĺňať podmienky Haagskeho dohovoru na ochranu kultúrnych hodnôt za ozbrojeného konfliktu zo 14. mája 1954 a Druhého protokolu k Haagskemu dohovoru o ochrane kultúrnych hodnôt v prípade ozbrojeného konfliktu z roku 1954 prijatého v Haagu 26. marca 1999.
- 3) Na úseku osobitnej ochrany kultúrnych pamiatok a plnení úloh vyplývajúcich zo zabezpečenia osobitnej ochrany kultúrnej pamiatky, poskytuje právnickým osobám a fyzickým osobám (vlastníkom alebo správcom) odbornú a metodickú pomoc krajský pamiatkový úrad⁶.
- 4) Miera a spôsob osobitnej ochrany kultúrnej pamiatky sa zabezpečuje v závislosti od lokálnych zdrojov ohrozenia a z toho vyplývajúcej kategorizácie územia Slovenskej republiky⁷, ktorá je určujúca na diferencovanie rozsahu plánovacích opatrení a realizačných opatrení.

¹ § 3 zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov

² Čl. 5 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení ústavného zákona č. 113/2004 Z. z., ústavného zákona č. 566/2005 Z. z., a ústavného zákona č. 181/2006 Z. z.

³ Čl. 4 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov

⁴ Čl. 3 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov

⁵ Čl. 2 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov

⁶ § 11 ods. 2 písm. d) zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení zákona č. 479/2005 Z. z.

⁷ Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 166/1994 Z. z. o kategorizácii územia Slovenskej republiky v znení nariadenia vlády SR č. 25/1997 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 565/2004 Z. z.

Čl. 2

Výklad pojmov

Na účely tohto metodického pokynu sa rozumie:

- a) osobitnou ochranou pamiatkového fondu - súhrn činností, opatrení a postupov, ktorými sa zabezpečuje predchádzanie poškodenia pamiatkového fondu podľa osobitného predpisu⁸ a v tom prijímanie preventívnych opatrení na jeho ochranu a organizácia záchranných činností uskutočňovaných v záujme ochrany kultúrnej pamiatky.
- b) plánom osobitnej ochrany pamiatkového fondu - zdokumentovanie súhrnu činností, opatrení a postupov v zmysle prvého odseku. Súhrn všetkých predmetných dokumentov tvorí plánovaciú dokumentáciu.
- c) krízovým riadením - súhrn činností, opatrení a špeciálnych postupov, ktoré majú predísť ohrozeniu, poškodeniu, zničeniu alebo odcudzeniu kultúrnej pamiatky v období pôsobenia následkov krízovej situácie; krízovým riadením sa rozumejú aj činnosti súvisiace s prípravou na krízovú situáciu.
- d) súčasťou krízového riadenia - analýza rizík ohrozenia kultúrnej pamiatky, rozhodnutia a opatrenia prijaté na riešenie krízovej situácie a odstránenie alebo zmiernenie jej následkov; súčasťou krízového riadenia je aj spolupráca krízového štábu organizácie s krízovým štábom obvodného úradu a s krízovým štábom obce a vyžiadanie pomoci od obce, prípadne od obvodného úradu.

Čl. 3

Kultúrne pamiatky určené na osobitnú ochranu

- 1) Výber kultúrnych pamiatok⁹, určených na osobitnú ochranu pre prípad vzniku krízovej situácie vykonáva krajský pamiatkový úrad na základe jeho povinností, ktoré mu vyplývajú z osobitného predpisu¹⁰. Krajský pamiatkový úrad vedie tiež evidenciu týchto kultúrnych pamiatok.
- 2) Vlastník kultúrnej pamiatky¹¹ je povinný zabezpečiť osobitnú ochranu kultúrnej pamiatky ak nastane krízová situácia a na ten účel preventívne prijať opatrenia, ktorými eliminuje možné škody, prípadne strpieť prenesenie kultúrnej pamiatky na vopred určené miesto.
- 3) Pri výbere kultúrnych pamiatok, pre ktoré sa bude zabezpečovať osobitná ochrana evakuáciou a dočasnou úschovou na vopred určenom mieste je potrebné vychádzať z analýzy rizík ohrozenia so zreteľom na dĺžku trvania evakuácie, ktorá môže byť krátkodobá (predpokladaný návrat do 72 hodín), alebo dlhodobá (predpokladaný

⁸ § 28 ods.2 písm. g), h) zákona č. 49/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov

⁹ § 2 zákona č. 49/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov

¹⁰ § 11 ods. 2 písm. a), písm. d) zákona č. 49/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov

¹¹ § 28 ods. 2 písm. g), h) zákona č. 49/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov

návrat po viac ako 72 hodinách). Pri výbere kultúrnych pamiatok sa zohľadňuje daný časový priestor vo vzťahu k hodnote kultúrnej pamiatky a jej možnému poškodeniu.

Čl. 4

Výber vopred určeného miesta na úschovu kultúrnej pamiatky

- 1) Výber vopred určeného miesta na úschovu kultúrnej pamiatky, pre ktorú sa zabezpečuje osobitná ochrana pri vzniku krízovej situácie, uskutoční krajský pamiatkový úrad v spolupráci s jej vlastníkom a v spolupráci s útvaram civilnej ochrany obvodného úradu alebo v spolupráci s útvaram civilnej ochrany príslušného obvodného úradu v sídle kraja.
- 2) Za miesta úschovy kultúrnej pamiatky je potrebné prednostne vyberať objekty, ktorých majiteľom alebo správcom je štát, samosprávne kraje, resp. obce, a ktoré zároveň spĺňajú podmienky bezpečného uloženia kultúrnej pamiatky.
- 3) V závislosti od druhu krízovej situácie možno dočasnú úschovu kultúrnych pamiatok uskutočniť
 - a) v rámci objektu pôvodnej úschovy na iné bezpečnejšie miesto (suterénne priestory, pivnice, vyššie poschodia a pod.),
 - b) v iných objektoch, ktoré sú v lokalite pôvodnej úschovy kultúrnej pamiatky, ale ktoré sú počas vzniknutej krízovej situácie pre umiestnenie kultúrnej pamiatky bezpečné,
 - c) vo vzdialených objektoch, v ktorých sa pôsobenie následkov krízovej situácie na kultúrne pamiatky nepredpokladá a z pohľadu možných rizík ohrozenia, či možného spôsobenia škody na kultúrnej hodnote, sú bezpečné (iná obec, mesto, obvod, kraj).
- 4) Pre prípad krízovej situácie, ktorou je vojna alebo vojnový stav sa kultúrne pamiatky musia uschovať v objektoch, ktoré nepatria do záujmových oblastí ozbrojených síl Slovenskej republiky. Odporúča sa kultúrne pamiatky viditeľne označiť podľa medzinárodných dohovorov¹²).

Čl. 5

Plán osobitnej ochrany kultúrnej pamiatky

- 1) Plán osobitnej ochrany kultúrnej pamiatky (ďalej len „plán osobitnej ochrany“) vypracúva vlastník kultúrnej pamiatky v spolupráci s územne príslušným krajským pamiatkovým úradom¹³ a v spolupráci s útvaram civilnej ochrany príslušného obvodného úradu v sídle kraja podľa osobitných predpisov¹⁴; plán osobitnej ochrany sa vypracúva v závislosti od rozsahu potrieb ochrany.
- 2) Pri vypracúvaní plánu osobitnej ochrany vlastníkom najmä:

¹² Hlava II, čl.8; Hlava V, čl. 16 Haagskeho dohovoru na ochranu kultúrnych hodnôt za ozbrojeného konfliktu zo 14. mája 1954

¹³ § 29 ods. 2 zákona č. 49/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov

¹⁴ Zákon č. 42/1994 Z. z., zákon č. 387/2002 Z. z., zákon č.227/2002 Z. z.

- a) zistí riziká ohrozenia kultúrnych pamiatok v mieste ich dislokácie⁷ (v objektoch uloženia),
 - b) v súlade s ustanoveniami článku 3 navrhne kultúrne pamiatky, ktoré je potrebné zabezpečiť osobitnou ochranou,
 - c) navrhne vhodný objekt úschovy pre prípad, že ochranu kultúrnej pamiatky nebude možné zabezpečiť na pôvodnom mieste uloženia,
 - d) zhodnotí možnosti na zabezpečenie ochrany kultúrnej pamiatky na vopred určenom mieste v súvislosti s personálnym zabezpečením, materiálno-technickým zabezpečením, finančným zabezpečením, odborným zabezpečením (demontáž, spôsob balenia a transportu a pod.), časovou náročnosťou prípravy na transport, ochranou dočasne uschovanej kultúrnej pamiatky (fyzická ochrana, technické prostriedky, vrátane elektronického zabezpečovacieho zariadenia a pod.).
- 3) Plán osobitnej ochrany má tiež obsahovať dôležité údaje o kultúrnej pamiatke, a to najmä:
- a) identifikačné údaje, ktorými sú: názov pamiatky, pôvodné umiestnenie a číslo z Ústredného zoznamu pamiatkového fondu. Súčasťou identifikačných údajov môže byť aj materiál, z ktorého je pamiatka zhotovená, technika spracovania, rozmery, sloh, datovanie prípadne autor, a ďalšie špecifické znaky pokiaľ to spracovateľ považuje za potrebné,
 - b) fotodokumentáciu vybraných kultúrnych pamiatok,
 - c) grafické, resp. fotogrametrické zameranie najmä hlavne v prípade väčších celkov, ktoré nebude možné celé ukryť a chrániť.
- 4) Dokumentáciu, vypracovanú podľa ods. 2 a ods. 3 sa odporúča vyhotoviť v troch exemplároch, z ktorých jeden dostane vlastník, jeden krajský pamiatkový úrad a jeden útvar civilnej ochrany príslušného obvodného úradu v sídle kraja v zapečatenej obálke.
- 5) Plán osobitnej ochrany kultúrnej pamiatky, ktorá sa nachádza v blízkosti štátnych hraníc vypracuje Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v spolupráci s príslušnými obvodnými úradmi v sídle kraja a príslušnými obvodnými úradmi.
- 6) Zodpovedné orgány podľa ods. 5 vypracujú pre prípad krízovej situácie, ktorou je vojna alebo vojnový stav aj plán evakuácie hnutelných kultúrnych pamiatok z pohraničných oblastí; v prípade potreby poskytnú odbornú súčinnosť Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky.
- 7) Pre potreby vypracovania plánovacej dokumentácie môžu povinné orgány¹³, prípadne vlastníci kultúrnych pamiatok primerane využiť formu krízového plánu v zmysle ustanovenia § 9 Vyhlášky Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 119/2003 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia z.č.414/2002 Z. z. o hospodárskej mobilizácii.

Čl. 6

Záverečné ustanovenia

- 1) Zrušuje sa „Metodické usmernenie na ochranu národných kultúrnych pamiatok pri vzniku mimoriadnej udalosti, krízovej situácie mimo času vojny a vojnového stavu, v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu“, č. MK-180-50/2003-360.
- 2) Tento metodický pokyn nadobúda účinnosť 1. októbra 2008

Marek Maďarič
minister kultúry, v. r.